

JEZIKOVA JUHA

Jezik je komunikacijski sustav sastavljen od znakova i pravila koji se koristi za međusobnu komunikaciju i razmjenu značenja. Sastoji se od riječi, gramatičkih pravila, zatim tonaliteta kojim se izgovaraju te riječi (naglasci) - tj. auditivne komponente jezika te ponekad, vizualne komponente jezika - gesta, stava i pokreta koji dopunjuju rečenu informaciju.

Danas je poznato između 5 i 7 tisuća različitih jezika. Prema podacima iz 2000., modernim kineskim jezikom kao materinskim jezikom govori više od milijarde ljudi, a brojem govornika slijede ga engleski, hindski (s urdskime), španjolski, portugalski, japanski, arapski i drugi jezici. Po tom su kriteriju u svijetu najrašireniji indoeuropski jezici, koji se zbog europske kolonijalne prošlosti govore na svim kontinentima: u Sjevernoj Americi i Australiji dominira engleski, u Južnoj Americi španjolski i portugalski, a u većini afričkih zemalja status najraširenijeg jezika javne komunikacije ima jedan od jezika bivših kolonizatora, posebice francuski i engleski, koji je po ukupnom broju govornika (kao prvi i drugi jezik) najveći jezik na svijetu.

Danski, nizozemski, talijanski, norveški, portugalski, rumunjski, španjolski i švedski nalaze se na vrhu popisa najjednostavnijih jezika za učenje. Istraživanje je pokazalo kako vam trebaju otprilike 24 tjedna da bi ih savladali. Vrlo popularan francuski također se nalazi u najlakšoj kategoriji, ali za njega potrebno izdvojiti otprilike 30 tjedana. Njemački spada u drugu kategoriju učenja (36 tjedana), dok grčki i farski jezici zahtijevaju više od 40 tjedana za savladavanje. Najteži jezici za koje je potrebno čak 88 tjedana su arapski i japanski.

Svima poznati engleski jezik jedan je od jezika koji ima najveći vokabular. To možemo zahvaliti slavnom Williamu Shakespearu koji je dodao preko 30 tisuća novih riječi, poput : lonely, fashionable, cold – blooded, eyeball, torture, blushing itd. Procjenjuje se da se u rječnik engleskog jezika svaka dva sata dodaje po jedna nova riječ. Osim toga, engleski je jezik zraka – to znači da se svi piloti trebaju identificirati na engleskom i pričati na engleskom dok lete, bez obzira otkud su.

Francuski jezik je jedini jezik uz engleski koji se uči u svakoj državi u svijetu s više od 100 milijuna učenika i 2 milijuna učitelja. U francuskom postoji samo jedna riječ sa slovom ù (où – gdje) bez obzira na to slovo ima svoje mjesto na francuskoj tipkovnici, a glas „o“ može se izgovoriti na čak 13 različitih načina. Još je zanimljivo kako najveći grad nakon Pariza u kojem se priča ovaj jezik ljubavi nije ni Bruxelles ni Montreal, već Kinshasa, glavni grad Konga.

Gotovo 60% vokabulara njemačkog jezika podudara se s vokabularom engleskog jezika. Neke riječi se isto pišu kao i u engleskom jeziku, ali imaju različito

značenje kao npr. riječ „gift“ u engleskom jeziku znači „dar“, a u njemačkom jeziku znači „otrov“ možemo istaknuti kako je prva ikada tiskana knjiga napisana na njemačkom jeziku. Njemački jezik je poznat po dugim riječima, a Mark Twain je sklonost ka formiranju složenica komentirao: „Neke njemačke riječi su toliko duge da imaju perspektivu“

Talijanski jezik, kao službeni jezik klasične glazbe, peti je po redu jezik na svijetu koji se uči u školama. Njegova abeceda sadržava samo 21 znak. Njemu srodan španjolski ima čak 17 glagolskih vremena ako u obzir uzmemo indikativ, konjuktiv i imperative.

Španjolski jezik je najbrži jezik na svijetu. Brzina kojom govornici pričaju računa se prema broju izgovorenih slogova u sekundi i španjolski se nalazi na prvom mjestu. Baskijski jezik, koji se govori u planinskim predjelima Španjolske i Francuske, jedini je europski jezik koji nije povezan ni s jednim drugim poznatim jezikom, tj. ne pripada nijednoj jezičnoj obitelji.

Za razliku od prethodno navedenih jezika kojima govori više stotina milijuna govornika, postoje i oni kojima govori nekolicina. Tako npr. lomavren jezik u Armeniji govori svega 50 ljudi, a tirahi jezik u Afganistanu koristi tek 100 ljudi. Jedan od rijetkih primjera da umirući jezik može ponovo oživjeti je velški jezik u Velikoj Britaniji. Prije dva desetljeća je bio pred nestajanjem, a danas njime govori nekoliko stotina tisuća ljudi.

Onomatopeje nisu iste u svim jezicima. Zvuk krckanja u Americi se kaže “snap, crackle, and pop” dok se u Njemačkoj koriste riječi “Knisper! Knasper! Knusper!”, u francuskom “Cric! Crac! Croc!”, a u španjolskom “Cris! Cras! Cros!”. Za pčele se u Africi ne kaže da zuje, već se to imitira riječima tipa “zoem-zoem”. Dok je u Americi mjaukanje mačke “meow”, u Vijetnamu je to “meo-meo”, “nau” u Estoniji, i “ngjau” na malajskom. Krave su u Indiji svete životinje, i ne govore “moo” već “hamba”. Tajlandske sove kažu “hook hook” umjesto “hoot”, a u Albaniji svinje ne kažu “oink” nego “hunk hunk”.

Osim pravih jezika postoje i oni izmišljeni, koji se koriste u brojnim filmovima i serijama, kao na primjer jezik dotharki iz Igru prijestolja, parselski jezik iz serijala Harry Potter ili klingonski iz Star Treka. U trilogiji Gospodara prstenova postoji čak 12 izmišljenih jezika!

Brojni znanstvenici tvrde da učenje drugog jezika poboljšava različite moždane funkcije, pamćenje, kao i da oni koji govore ili uče drugi jezik usporavaju proces starenja mozga. Barem polovica svjetske populacije je dvojezična ili višejezična, tj. govore dva ili više jezika.

Pod pritiskom velikih jezika mali jezici izumiru, osobito u Sjevernoj Americi i Australiji (gdje domorodačke jezike zamjenjuje engleski), u Južnoj Americi (gdje indijanske jezike potiskuju španjolski i portugalski) i u Africi (gdje mali jezici izumiru zbog pritiska jezika bivših kolonizatora, npr. engleskoga, francuskoga, portugalskoga, i nadregionalnih afričkih jezika, npr. svahilskoga, jezika hausa, joruba i dr.). Oko 500 jezika u svijetu smatra se izumirućima (još ih govori tek nekoliko starijih govornika), a oko tisuću jezika može se smatrati ugroženima, što znači da se njihov broj govornika smanjuje i da se teško prenose na nove naraštaje.

Brojni znanstvenici tvrde da učenje drugog jezika poboljšava različite moždane funkcije, pamćenje, kao i da oni koji govore ili uče drugi jezik usporavaju proces starenja mozga. Barem polovica svjetske populacije je dvojezična ili višejezična, tj. govore dva ili više jezika. Usprkos tome, procjenjuje se da će tijekom 21. st. izumrijeti oko polovica jezika koji se danas govore. Čak 28 posto svjetskih jezika govori manje od 1000 ljudi, pa će oni najvjerojatnije najbrže i nestati. Jezik je dio identiteta svakog čovjeka. Izgubimo li ga, izgubljeni smo. On nas svrstava i obilježava, zato se moramo pobrinuti da ga očuvamo. Jezik, to smo mi.